TABELLARIUM
SAU
VALOAREA SINTEZEI ÎN PREDAREA LIMBILOR STRĂINE. UN STUDIU COMPARATIV ROMÂN-GERMAN

Daniela Kohn
(Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș" Timișoara)
kohndaniela@gmail.com

Grammar Tables or the Significance of Synthesis in Teaching Foreign Languages. A Comparative Study (Romanian – German)
The tables in grammar compendiums fully achieved their purpose of providing information about the forms of a language. Irrespective of their layout, the person consulting them had the key to their reading. Not only native speakers, but also former learners of foreign languages (see the grammar-translation method) highly appreciated comprehensive tables and did not find impediments in their organisation. The shift of emphasis in teaching foreign languages, made official in 2001 by the issuing of the *Common European Reference Framework for Languages*, imposes, in order to reach the established objectives as quickly as possible, a "surgical" intervention in foreign language textbooks, which concerns the presentation of grammar tables as well. The fact that some of the conclusions reached in time by methodologists have been taken over by grammarians and included in the newly elaborated grammar compendiums is worthy of appreciation. The two ordering changes discussed in our study – the presentation of case and gender forms – with the same solutions, although they refer to different languages (Romanian and German) and have different motivations, are met – when they appear in course books – both by DAF (German as a foreign language/Deutsch als Fremdsprache) and by RLS (Romanian as a foreign language/româna ca limbă străină) learners, as a new normality.

Keywords: *Common European Framework of Reference for Languages, grammar table, Romanian, German, language assessment, textbook development*

Indiferent de metoda folosită, învățarea unei limbi străine presupune și învățarea gramaticii acesteia: forme, structuri, relații între termeni și posibilități de combinare a lor. Pentru îndeplinirea unui scop comunicativ trebuie să ajungem în posesia mijloacelor optime pentru realizarea acestuia. Aparent paradoxal, acum, când gramatica este la o primă vedere alungată de pe lista lucrurilor de știut (explicit) la fiecare nivel din *Cadrul european comun de referință pentru limbi* (CECR), autorii manualelor au sarcina de a cântări mult mai atent câtă gramatică și cum o introduc în fiecare lecție, modul cum prezintă faptele de limbă, cum le structurează, astfel încât aceste informații gramaticale să ajute la îndeplinirea scopului comunicativ fără a confisca toată atenția, tot efortul cognitiv al cursantului.

Purtătoare de informație sintetizată sunt tabelele de gramatică, tabele ce trebuie gândite nu doar să informeze, ci este important și cum informează, și anume cât mai accesibil și eficient. Chiar dacă în timpul lecției gramatica este explicit sau nu prezentată, apreciem totuși manualele în care aceasta este prezentată sistematizat la un moment dat, fie la finalul lecției, capitolului sau la finalul cărții. Fiecare lecție cuprinde un crâmpei din corpusul global al tabelelor aflate în cărțile de gramatică, pe care noile metode de predare a limbilor străine le-au dinamitat în ultimele decenii. Unii autori de manuale au întâmpinat cu mare bucurie acest curent, de multe ori, însă, dinamitarea informației gramaticale nu a făcut decât - atunci când structura de adâncime a manualului era deficitară, respectiv insuficient de riguroasă - să-l deruteze pe cel care încerca să o învețe și să-l determine mai mult să caute tabelul „complet". Se naște întrebarea: cum organizăm materialul lingvistic astfel încât să nu figureze decât informațiile necesare

BDD-A8592 © 2013-2014 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:33 UTC)

rezolvării cu succes a situației comunicative date, fără un excedent derutant pentru cursant. Soluția la îndemână ar fi crearea unor tabele / scheme care, deşi conțin doar o mică parte a informației, să poată fi la final articulate pentru a forma tabloul lingvistic general. Pentru aceasta, este necesară construcția cu mare atenție a tabelelor, ordonarea omogenă a informației cerându-se a fi făcută în același mod în toate tabelele cu subiect comun. Soluția ar fi la îndemână și cu toate acestea observăm modalități eterogene de organizare a materialului lingvistic în același tratat de gramatică sau manual de limbă străină.

Vom analiza în continuare tipurile de tabel existente în compendii de gramatică și manuale de limbă străină, concentrându-ne pe limba germană ca limbă străină, dat fiind faptul că aceasta se bucură de o tradiție importantă în domeniul metodicii predării, rezultatele sale influențând la rândul lor tratatele de limbă, și, bineînțeles, româna ca limbă străină (RLS), metoda predării acesteia recuperând foarte mult în ultimii ani.

Involuntar, atunci când deschidem o carte oarecare, privirea este purtată înspre elemente evidențiate optic într-un fel sau altul și având rolul de a organiza secvențial informația, de a o face mai accesibilă, de a sublinia sau sintetiza. Atunci când deschidem o carte de gramatică, sar în ochi titluri, subtitluri, tabele, cuvinte, forme gramaticale subliniate etc., toate acestea având menirea de a înlesni orientarea, respectiv de a oferi informația „dintr-o privire". Sintetizarea materialului lingvistic, a formelor gramaticale este o activitate extrem de importantă, făcută cu maximă atenție de autorii gramaticilor. În centrul acestor tratate se află tabelele ce încearcă să sintetizeze cât mai bine informația expusă. În ceea ce privește ordonarea informației în tabele, autorul are libertate absolută și, totuși, puțini fac uz de ea. Inconștient, apelăm la împărțirile pe care le știm, cu care ne-am familiarizat. Recurgem la modelele din școală, la modele întipărite.

Ce se întâmplă, însă, atunci când avem de a face cu un tabel de gramatică dintr-o limbă străină, o limbă pe care vrem să o învățăm? Tot ceea ce ne dorim este ca el să fie cât mai clar și mai ușor de utilizat. Formele de limbă prezentate în gramaticile sau manualele ce provin din aceeași perioadă istorică, indiferent de autorii lor, sunt sensibil aceleași. Ne interesează, însă, felul cum aceste informații sunt expuse grafic și gradul de dificultate al reținerii lor. Nu este de neglijat la întocmirea acestor tabele punctul de vedere al celui care învață limba ca limbă străină, el venind de cele mai multe ori fără un bagaj de cunoștințe consistent, devenind astfel partenerul ideal căruia vrem să-i împărtășim cât mai simplu și eficient complexitatea formelor.

1. Tabelul în compendii de gramatică

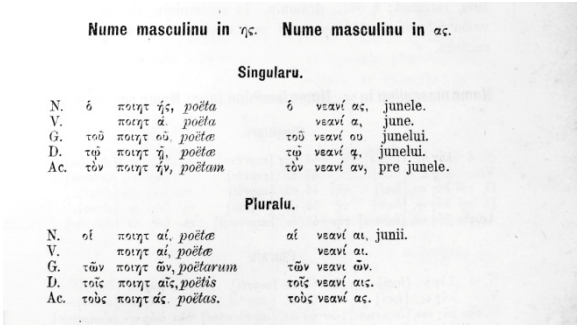
Vom analiza în continuare ordonarea informației din gramatici în tabele. Vom pune în paralel tabelele referitoare la limba română cu cele ale gramaticii germane, limbă a cărei predare ca limbă străină și-a pus amprenta hotărâtor asupra abordării limbii germane de către lingviști, determinând apariția unor schimbări importante în prezentarea materialului lingvistic în tratatele de gramatică. Ne vom opri în această lucrare asupra flexiunii nominale (declinarea substantivului și a pronumelui personal) urmărind categoriile gramaticale ce stau la baza construcției tabelelor: ordonarea cazurilor, a numărului, persoanei și genului.

Diferențiem compendiile de gramatică menite să fie utilizate de vorbitorii nativi, cu rolul de a sistematiza și ajuta la conștientizarea regulilor limbii pe care vorbitorul nativ le stăpânește deja (competența lingvistică), de gramaticile didactizate (pentru limba germană: *didaktische Grammatiken* sau *Fremdsprachengrammatiken*) ce sunt un mijloc de dobândire a competenței lingvistice de către cel ce învață limba străină. Helbig (2001: 103, apud Ivancic 2010) face diferența între gramaticile *lingvistice*, care cuprind o descriere completă și explicită a regulilor limbii, și gramaticile *didactice*, care se concentrează asupra selecției și adaptării gramaticilor lingvistice, în vederea utilizării lor în predarea limbii ca limbă străină. Prin urmare, gramatica didactică este o operă de sine stătătoare, ce poate, dar nu este obligatoriu, să fie legată de un manual sau altul. La rândul lor, manualele de limbă străină își sistematizează, de asemenea,

BDD-A8592 © 2013-2014 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:33 UTC)

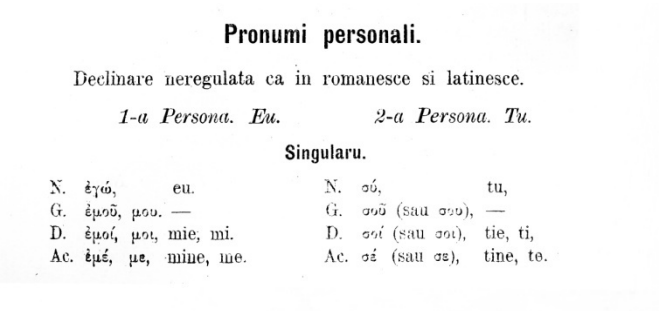
diferit secțiunea de gramatică, în funcție de scopurile comunicative ale fiecărui nivel de competență lingvistică, sprijinindu-se pe compendiile de gramatică și/sau gramaticile didactice.

Există o tradiție a sintetizării normelor limbii române sau germane, tradiție ce își are originea în gramatica limbii latine care, la rândul ei, a preluat schemele gramaticii grecești (vezi Hasan 1972: 280). Astfel, ne-am obișnuit din „gramatica tradițională" a limbii române[1] ca declinarea substantivelor sintetizată în tabel (și nu numai) să înceapă cu nominativul, urmat de genitiv, dativ, acuzativ, vocativ (și ablativ), așa cum o întâlnim și în gramaticile de limbă latină (vezi tabel 1) sau greacă veche (vezi tabel 2). S. Micu și Gh. Șincai, de exemplu, se străduiesc în *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae* (1780) să găsească în limba română forme corespunzătoare fiecărei categorii latinești. Astfel, apar prezentate și forme ale cazului ablativ în limba română, după modelul latinei. Când vorbesc, însă, despre gen, cei doi filologi menționează că în limba română există doar masculinul și femininul, iar când vrem să arătăm ceva neutru utilizăm femininul (Micu, Șincai 1980: 23, 29).

	Nume masculinu in ης.		Nume masculinu in ας.	
		Singularu.		
N.	ὁ	ποιητ ής, *poëta*	ὁ	νεανί ας, junele.
V.		ποιητ ά. *poëta*		νεανί α, june.
G.	τοῦ	ποιητ οῦ. *poëtæ*	τοῦ	νεανί ου junelui.
D.	τῷ	ποιητ ῇ, *poëtæ*	τῷ	νεανί ᾳ, junelui.
Ac.	τὸν	ποιητ ήν, *poëtam*	τὸν	νεανί αν, pre junele.
		Pluralu.		
N.	οἱ	ποιητ αί, *poëtæ*	αἱ	νεανί αι, junii.
V.		ποιητ αί, *poëtæ*		νεανί αι.
G.	τῶν	ποιητ ῶν, *poëtarum*	τῶν	νεανι ῶν.
D.	τοῖς	ποιητ αῖς, *poëtis*	τοῖς	νεανί αις.
Ac.	τοὺς	ποιητ άς. *poëtas.*	τοὺς	νεανί ας.

Tabel 1 (Kühner 1877:180)

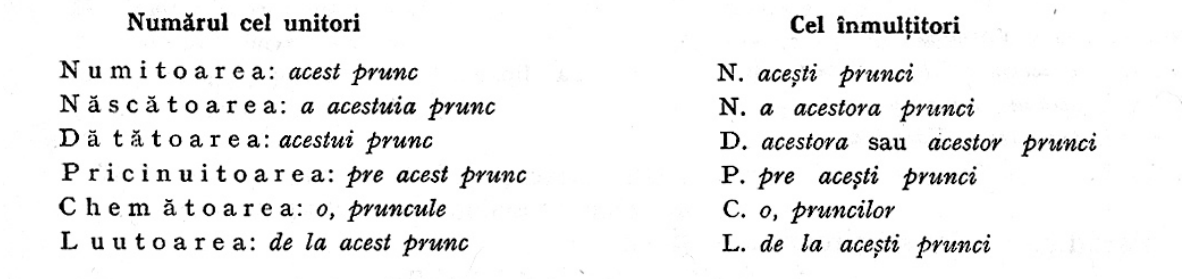

Pronumi personali.

Declinare neregulata ca in romanesce si latinesce.

	1-a Persona. Eu.		*2-a Persona. Tu.*	
		Singularu.		
N.	ἐγώ,	eu.	N. σύ,	tu,
G.	ἐμοῦ, μου.	—	G. σοῦ (sau σου),	—
D.	ἐμοί, μοι,	mie, mi.	D. σοί (sau σοι),	tie, ti,
Ac.	ἐμέ, με,	mine, me.	Ac. σέ (sau σε),	tine, te.

Tabel 2 (Demetriescu 1872:53)

Numărul cel unitori	**Cel înmulțitori**
N u m i t o a r e a: *acest prunc*	N. *acești prunci*
N ă s c ă t o a r e a: *a acestuia prunc*	N. *a acestora prunci*
D ă t ă t o a r e a: *acestui prunc*	D. *acestora* sau *acestor prunci*
P r i c i n u i t o a r e a: *pre acest prunc*	P. *pre acești prunci*
C h e m ă t o a r e a: *o, pruncule*	C. *o, pruncilor*
L u u t o a r e a: *de la acest prunc*	L. *de la acești prunci*

Tabel 3 (Eustatievici 1757/1969:37)

Gramatica tradițională germană subliniază într-un fel această ordine a cazurilor și prin numirea lor: nominativul = cazul întâi (respectiv, germ.:*1. Fall*), genitivul = cazul al doilea (*2. Fall*), dativul = cazul al treilea (*3. Fall*), acuzativul = cazul al patrulea (*4. Fall*).

Autorii compendiilor de gramatică preferă de multe ori să prezinte formele morfologice sub formă de text, discursiv, și de abia în ultimă instanță în tabel, fapt ce poate fi și dovada că strictețea grafică a unui tabel nu este nici pe departe atât de ușor de mânuit, ori că lingvistul nu simțea nevoia de a „încorseta" suplimentar materialul lingvistic al unei limbi în balenele tabelului.

[1] Se vorbește în cazul primelor gramatici ale limbii române de modele slavone, grecești și latinești, de exemplu în cazul lui Dimitrie Eustatievici Brașoveanul, autorul primei gramatici românești în 1757 (vezi Ursu în Eustatievici Brașoveanul 1969:XVIII). El numește cazurile *Numitoarea, Născătoarea, Dătătoarea, Pricinuitoarea, Chemătoarea* și *Luutoarea* (1969:37, vezi tabel 3), acestea corespunzând cazurilor latinești nominativ, genitiv, dativ, acuzativ, vocativ și ablativ. N.A. Ursu remarcă faptul că principalul criteriu de grupare a substantivelor pe declinări este genul (masculin, feminin, neutru, genul *de tot* (lat. *omne*) și genul *amestecat* (lat. *commune*) (vezi Ursu în Eustatievici Brașoveanul 1969:XXIII).

BDD-A8592 © 2013-2014 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:33 UTC)

Preocuparea metodicienilor în cazul predării germanei ca limbă străină (DaF = Deutsch als Fremdsprache) sau a RLS (româna ca limbă străină) pentru simplificarea învățării, pentru atingerea scopurilor comunicative fără ca studentul să piardă mult timp cu tabelele de gramatică, face ca ceea ce părea de neclintit de foarte mult timp să se fisureze și să se reordoneze.

2. Reordonări în germană sau curajul de a nu spune tot

În gramaticile limbii germane de până în a doua jumătate a secolului XX întâlnim ordonarea cazurilor în tabelul declinării substantivelor după modelul vechi, încetățenit (vezi Jung 1988: 274-275), dar începe firav să apară și o înșiruire nouă: nominativ – acuzativ – genitiv – dativ, de exemplu la cei mai cunoscuți autori de gramatici didactizate: G. Helbig și J. Buscha (1974: 88). Și la Ulrich Engel (1992: 505), cel ce elaborează o gramatică de referință dependențial-valențială a limbii germane întâlnim, ceva mai târziu, această ordonare. Când este vorba despre diferențierile de gen, Helbig și Buscha apelează în text la ordinea masculin – feminin – neutru, iar în tabel, datorită apropierii evidente a formelor de neutru de cele de masculin (vezi tabelul ce cuprinde formele pronumelui personal la persoana a treia, 1974: 96), cei doi metodicieni preferă o ordonare nouă, cu neutrul intercalat între masculin și feminin (tabel 4).

	Singular			Plural
	Mask.	*Neutr.*	*Fem.*	
N	er	es	sie	sie
A	ihn	es	sie	sie
D	ihm	ihm	ihr	ihnen
G	seiner	seiner	ihrer	ihrer

Tabel 4 (Helbig, Buscha 1974:96)

Și Ulrich Engel își îndreptase atenția asupra metodicii predării limbii germane (vezi de exemplu în 1978: *Grammatik in Lehrbüchern für Deutsch als Muttersprache)***,** iar această preocupare nu a rămas fără urmări (ne referim, bineînțeles, la prezentarea materialului lingvistic în gramaticile pe care le-a elaborat ulterior - în introducerea ediției din 2009 a gramaticii sale precizează chiar că a gândit-o atât pentru specialiști, cât și pentru elevi / studenți vorbitori nativi sau nu de germană, ca bibliografie a autorilor de manuale)**.** În gramatica valențială a lui Engel, elementul aflat în propoziție în acuzativ reprezintă completarea în acuzativ a verbului (*Akkusativergänzung,* E_{akk} sau E_1), a doua ca frecvență după cea în nominativ (*Nominativergänzung,* E_{sub} sau E_0). Engel continuă în stil clasic cu genitivul (*Genitivergänzung,* E_{gen} sau E_2) situat înaintea dativului (*Dativergänzung,* E_{dat} sau E_3), deși genitivul pierde pe zi ce trece din frecvența utilizării, fiind înlocuit în uz, acolo unde se poate, de dativ (Engel 1992: 187-193; 2009: 134-141).

Ar fi două motive de renunțare la vechea ordonare a cazurilor și adoptarea celei noi (nominativ – acuzativ – dativ – genitiv): atât frecvența mare a acuzativului față de genitiv și dativ, cât și apropierea formelor de acuzativ de cele de nominativ și ușurința cu care este reținut un astfel de tabel. Dacă ne referim la frecvență, dativul câștigă de asemenea teren în fața genitivului.

Preocuparea autorilor de manuale de limbă germană ca limbă străină de a găsi modalități de transmitere a normelor limbii cât mai simplu și eficient are o istorie îndelungată, iar lingviștii de primă mână susțin acest demers, așa cum am putut observa de exemplu la Helbig, Buscha sau Engel. Ordinea cazurilor ajunge, astfel, să fie diferită de cea clasică în manualele din anii ´90, de exemplu în *Themen neu* (1994): nominativ – acuzativ – dativ – genitiv (ordine datorată frecvenței formelor flexionare în utilizarea limbii); se păstrează însă, de exemplu, ordinea obișnuită a genurilor: *der* (masculin) – *die* (feminin) – *das* (neutru). Genurile sunt de asemenea

BDD-A8592 © 2013-2014 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:33 UTC)

ordonate ca până atunci (*der – die – das*) și în gramatica lui U. Engel (1992), fără a se ține cont de apropierea formelor neutre de cele masculine și posibila înlesnire a învățării lor prin reorganizare.

Un salt didactic calitativ este făcut de manualele de limbă germană ca limbă străină în 1999, în deplină concordanță cu CECR (2003 în limba română) ce se afla atunci încă în lucru la Consiliul Europei și urma să apară imediat după 2000. Tabelul de gramatică primește o altă valoare, subliniată și de atenția care i se acordă din punct de vedere grafic. În manualul *Moment mal!* apare tabelul selectiv, ce nu dorește să epuizeze un subiect în două coloane. Informația gramaticală selectată să susțină realizarea unui act lingvistic într-o anumită situație nu aduce cu sine cunoștințe enciclopedice asupra fenomenului. Autorii de manuale dovedesc că au curajul de a nu spune tot, cel puțin nu de pe prima pagină. Pentru a reveni la exemplele date până acum: ordinea cazurilor în tabelele din *Moment mal!* este nominativ – acuzativ – dativ – genitiv, făcute pe rând și fără grabă, fiind bine contextualizate. În cazul genurilor, *der – die – das,* se face saltul de neconceput până atunci și se rearanjează: *der – das – die*. Apropierea formelor la neutru de cele masculine face ca această modificare să ușureze reținerea tabelului de către cursanți. Noua ordonare a cazurilor în manualele de germană ca limbă străină este preluată mai larg și de compendiile de gramatică cum ar fi *Die Duden-Grammatik* în 2009. Autorii gramaticii *Duden* explică chiar de ce s-a recurs la această ordonare și care sunt avantajele ei: sincretismul formelor de nominativ și acuzativ la substantivele neutre și feminine, singular și plural – ca motiv formal, motivul funcțional al opțiunii fiind distribuirea cazurilor la verbe (verbele care „cer" doar un element nominal – acesta este în nominativ, în cazul în care cer două, apare nominativul și acuzativul, iar la trei elemente nominale apare dativul; verbele cu o completare în genitiv fiind rare). În același tabel observăm și reordonarea genurilor: masculin – neutru – feminin, reprezentând o mână întinsă înspre cei ce vor să învețe gramatica limbii germane (2009:131-132). Este evidentă intenția lăudabilă a celor preocupați de gramatică de a o face accesibilă.

În 2012, manualul *Netzwerk* elaborează tabelele cele mai nuanțate grafic. Liniile, culoarea, marcările de diferite tipuri reprezintă acele *Eselsbrücken*, punți mnemotehnice, atât de apreciate de cursanți. Toate tabelele din *Netzwerk* urmează fără excepție noua ordonare în ce privește cazurile și genurile (2012:148 – vezi tabel 5):

Unbestimmter und bestimmter Artikel K3

	unbestimmter Artikel ein, ein, eine	bestimmter Artikel der, das, die
maskulin	Das ist **ein** Bahnhof.	Das ist **der** Bahnhof von Hamburg.
neutrum	Das ist **ein** Hotel.	**Das** Hotel heißt „Anna".
feminin	Das ist **eine** Straße.	**Die** Straße heißt „Müllerstraße".
Plural	Das sind ▒ Schiffe.	**Die** Schiffe sind im Hafen.
	neu / nicht bekannt	bekannt

Bestimmter Artikel: Nominativ, Akkusativ und Dativ K2, K3, K4, K7

	Nominativ	Akkusativ	Dativ
maskulin	Hier ist **der** Brief.	Ich suche **den** Brief.	Ich spreche mit **dem** Chef.
neutrum	Hier ist **das** Telefon.	Ich suche **das** Telefon.	Ich spreche mit **dem** Kind.
feminin	Hier ist **die** Tasche.	Ich suche **die** Tasche.	Ich spreche mit **der** Kollegin.
Plural	Hier sind **die** Briefe.	Ich suche **die** Briefe.	Ich spreche mit **den** Mitarbeiter**n**.

Tabel 5 (*Netzwek* 2012:148)

Este interesant de urmărit în viitor dacă autorii gramaticilor vor lua în considerare și alte reordonări/ reinterpretări din manualele de germană ca limbă străină.

BDD-A8592 © 2013-2014 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:33 UTC)

3. Româna și tabelele

În gramaticile limbii române din a doua jumătate a secolului XX ne surprind două ordonări diferite, de exemplu, chiar în același tratat Ion Coteanu (1982) optează pentru ordonarea clasică (nominativ – genitiv – dativ – acuzativ - p. 126) în cazul declinării pronumelui și pentru o alta (nominativ – acuzativ – genitiv – dativ – vocativ – p. 72 sau chiar nominativ/ acuzativ – genitiv/ dativ – vocativ – p. 73) în cazul declinării substantivelor, ordonare datorată fără echivoc identității formelor de nominativ/ acuzativ și de genitiv/ dativ în cazul substantivului.

Atunci când gramatica este „povestită", fără presiunea tabelului, autorul recurge de multe ori, poate involuntar, la ordonările încetățenite. Al. Metea (2008), de exemplu, abordează cazurile substantivului începând cu nominativul, urmat de genitiv, dativ, acuzativ și vocativ (2008:81 – 85), fără a apela la tabel. El păstrează însă și la pronumele personal această ordine, chiar dacă în acest caz ar putea apărea presiunea clarității tabelului, dat fiind faptul că sublianiază prin subtitlu că ne aflăm în fața unei gramatici didactice (2008: 100).

Noua gramatică a Academiei Române (2010) conferă o singură coloană nominativului și acuzativului, respectiv una genitivului și dativului în cazul declinării substantivelor. Identitatea formelor a dus la regândirea tabelului. Puțin surprinzătoare este însă ordonarea genurilor în același tabel. Dacă în restul tratatului se păstrează ordinea încetățenită masculin – feminin – neutru, în tabelul ce conține declinarea substantivului femininul trece înaintea masculinului și neutrului. Bineînțeles că, pentru cunoscători, această excepție nu este deloc întâmplătoare, ea bazându-se pe excepționalitatea formelor substantivelor nearticulate feminine la singular dativ/ genitiv, forme ce sunt identice cu cele de plural (2010: 58, vezi tabel 6). Această „anomalie" este prezentată mai pe larg înainte de a introduce tabelul, dar nu justifică întreaga reordonare a declinării atât a substantivelor nearticulate, cât și a celor articulate definit. În plus ar fi necesitat poate, mai ales pentru un ochi neexersat, o atenționare suplimentară în tabel.

substantivului	**Sg.** (două forme)		**Pl.** (formă unică)
	(N sg. = A sg.)	**(G sg. = D sg.)**	**(N pl. = A pl. = G pl. = D pl.)**
Feminine	(*această*) *casă* (*această*) *poartă* (*această*) *basmaØ*	(*acestei*) *case* (*acestei*) *porți* (*acestei*) *basmale*	(*aceste, acestor*) *case* (*aceste, acestor*) *porți* (*aceste, acestor*) *basmale*
	Sg. (formă unică) **(N sg. = A sg. = G sg. = D sg.)**		**Pl.** (formă unică) **(N pl. = A pl. = G pl. = D pl.)**
Masculine și neutre	• (*acest, acestui*) *pomØ, codru, leu, frate* • (*acest, acestui*) *scaunØ, tablou, taxiØ, premiu*		• (*aceşti, acestor*) *pomi, codri, lei, frați* • (*acest, acestor*) *scaune, tablouri, taxiuri, premii*

Tabel 6 (Pană Dindelegan 2010:58)

În cazul RLS, se profită din plin de identitatea formală a substantivelor la nominativ și acuzativ, astfel încât subiectul nici nu trebuie semnalat explicit cursanților. El devine o temă doar atunci când este nevoie de utilizarea pronumelui personal neaccentuat în acuzativ. Până atunci, însă, cele două cazuri pot fi utilizate fără probleme în propoziții.

Abordarea cazurilor este destul de diferită în manualele mai recente de RLS. Liana Pop (2003) introduce formele de nominativ și acuzativ ale substantivelor, urmate de cele în dativ și ulterior genitiv. La finalul cărții, însă, în schema și indicele de gramatică, ordinea cazurilor este

BDD-A8592 © 2013-2014 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:33 UTC)

cea clasică: nominativ – genitiv – dativ – acuzativ – vocativ, valabilă și pentru pronumele personal (2003: 283-284).

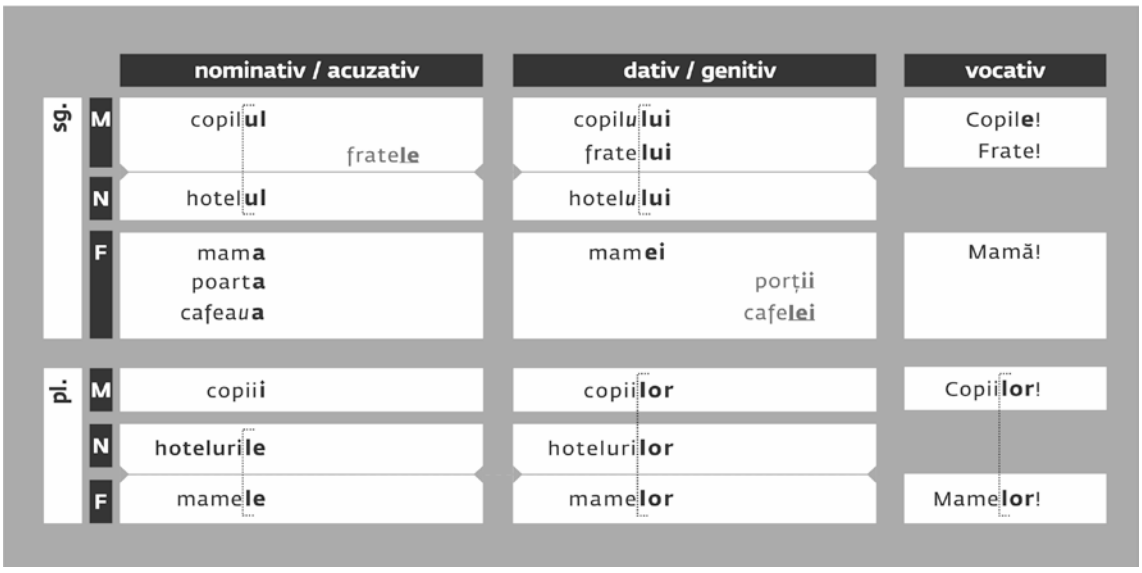
R. Suciu și V. Fazakaș (2006: 195-196) utilizează formele de nominativ și acuzativ, urmând ca genitivul și dativul să fie introduse împreună, tabelele sunt însă destul de neclar structurate.

Volumul al doilea din *Puls* (nivelurile B1, B2) conține un tabel recapitulativ al declinării substantivelor iar ordinea cazurilor este nominativ/ acuzativ - dativ /genitiv - vocativ, succesiune datorată frecvenței utilizării formelor în comunicare. Aceeași ordine se păstrează și în cazul declinării pronumelui personal (Kohn 2012:41, 111). Accentuându-se o progresie ciclică în ceea ce privește dobândirea cunoștințelor de gramatică, cursantul învățând să-și nuanțeze exprimarea cu ajutorul unor structuri mai complexe, pe măsură ce înaintează în studiul limbii, respectiv trece la un nivel superior, ordinea în care este necesară cunoașterea formelor cazuale este aceasta: nominativ – acuzativ – dativ – genitiv. Formele de genitiv ale substantivelor sunt utilizate efectiv de către cursant doar la nivelul B, chiar dacă el le poate înțelege ceva mai devreme.

E. Platon, I. Sonea și D. Vîlcu aleg tematizarea cazurilor substantivului în ordinea cea mai potrivită în predarea RLS, și anume nominativ – acuzativ – dativ – genitiv, dar recurg la prezentări grafice foarte diferite ale tabelelor ce cuprind formele de dativ și genitiv, astfel încât cursanților le este mai dificil să vadă unitatea conținutului din cauza acestei duble fracturi: una dintre ele îndreptățită - cele două cazuri nu sunt abordate în aceeași lecție, ci, în funcție de temă, în unități diferite; a doua, mai puțin fericită – din cauza prezentării grafice eterogene (2012: 209, 234).

În toate manualele de RLS ordinea genurilor în tabele este, cu puține excepții, cea încetățenită: masculin – feminin – neutru. Pentru o mai mare claritate și înlesnirea reținerii formelor pledăm pentru o ordonare ușor modificată, datorită apropierii neutrului la singular de masculin, iar la plural de feminin, și anume de a plasa neutrul între masculin și feminin, asemănările și diferențele devenind astfel mult mai clare. De asemenea, devine mult mai potrivită ordonarea cazurilor și în tabelul ce conține declinarea pronumelui personal începând cu nominativul, urmat de acuzativ, dativ și genitiv, vocativ, pe de o parte datorită apropierii formelor accentuate de acuzativ de cele de nominativ, pe de alta datorită lipsei formelor de genitiv pentru persoanele 1 și a 2-a singular și plural.

Exemplificăm în final printr-un tabel ce cuprinde declinarea substantivelor comune articulate hotărât, tabel ce conține modificările propuse privind ordonarea cazurilor și a genurilor (excepțiile sunt situate în tabel în dreapta chenarelor):

Tabel 7 (Kohn, D.)

BDD-A8592 © 2013-2014 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:33 UTC)

4. Concluzii

Tabelele din compendiile de gramatică și-au îndeplinit cu prisosință datoria de a informa asupra formelor unei limbi. Indiferent de punerea lor în pagină, cel ce le consulta deținea cheia lecturii lor. Nu numai vorbitorii nativi, dar chiar și cei ce învățau înainte o limbă străină (vezi metoda gramatical-traductologică) apreciau tabelele cât mai cuprinzătoare și nu se împotmoleau din cauza organizării lor. Mutarea accentului în predarea limbilor străine devenită oficială în 2003 prin apariția CECR forțează, pentru a atinge obiectivele stabilite în timp cât mai scurt, o intervenție chirurgicală în manualele de limbă străină, inclusiv în ceea ce privește prezentarea tabelelor de gramatică. Cele două modificări de ordonare discutate în studiul nostru cu aceleași soluții găsite, deși se referă la limbi diferite și au motivații diferite, sunt întâmpinate, atunci când ele apar în manuale, atât de cursanții de DaF, cât și de cei de RLS, ca o nouă normalitate.

Referințe bibliografice:

*** 2009: *Duden. Die Grammatik. Unentbehrlich für richtiges Deutsch*, ediția a patra, vol. 4, Mannheim, Wien, Zürich, Editura Duden.

AUFDERSTRAßE, H., Bock, H., Gerdes, M., Müller, J., Müller, H. 1996: *Themen neu,* Ismaning, Max Hueber Verlag.

CONSILIUL EUROPEI 2003: *Cadrul european comun de referință pentru limbi: învățare, predare, evaluare (CECR),* Diviziunea Politici Lingvistice, Strasbourg, isjvn.vn.edu.ro

DEMETRIESCU, Aug. 1872: *Primele elemente de gramatica elena,* București, Tipografia Națională.

DENGLER, S., Rusch, P., Schmitz, H., Sieber, T. 2012: *Netzwerk. Deutsch als Fremdsprache. A1,* Berlin – Madrid - München – Warschau -Wien – Zürich, Editura Langenscheidt.

DENGLER, S., Rusch, P., Schmitz, H., Sieber, T. 2013: *Netzwerk. Deutsch als Fremdsprache. A2,* München, Editura Klett-Langenscheidt.

ENGEL, Ulrich 1978: in Engel, U., Grosse, S. (coord.), *Grammatik in Lehrbüchern für Deutsch als Muttersprache*, in *Grammatik und Deutschunterricht,* Jahrbuch 1977 des Instituts für deutsche Sprache, Düsseldorf, Editura Pedagogică Schwann, p. 102 – 135.

ENGEL, Ulrich 2009: *Deutsche Grammatik. Neubearbeitung*, ediția a doua, München, Editura Iudicium, http://www.iudicium.de/katalog/914-2.htm - vizualizat: 5.01.2014.

EUSTATIEVICI Brașoveanul, Dimitrie 1969: *Gramatica rumânească 1757. Prima gramatică a limbii române,* Ediție, studiu introductiv și glosar de N.A. Ursu, București, Editura Științifică.

HASAN, F. 1972: *Gramatica*, in Graur, Al, Stati, S., Wald (coord.), L., *Tratat de lingvistică generală*, Editura Academiei RSR, București, p. 280 – 289.

HELBIG, Gerhard 2001: *Arten und Typen der Grammatik*, în Helbig, Gerhard et al. (ed.): *Deutsch als Fremdsprache. Ein internationales Handbuch*. 1. Halbband. Berlin/New York: 175–187.

HELBIG, G., Buscha, J. 1974: *Kurze deutsche Grammatik für Ausländer,* Leipzig, VEB Editura Enzyklopädie.

IVANCIC, B. 2010: *Grammatische Terminologie im Kontrast. Einige Überlegungen aus der Sicht des DaF-Unterrichts in Italien,* in *Linguistik online*, 41, 1/2010, http://www.linguistik-online.de/41_10/ivancic.html - vizualizat: 5.01.2014

JUNG, W. 1988: *Grammatik der deutschen Sprache*, 9. unveränderte Auflage, VEB Bibliographisches Institut Leipzig.

KOHN, Daniela 2009: *Puls. Manual de limba română pentru străini (nivelurile A1- A2)*, Iași, Editura Polirom.

KOHN, Daniela 2012: *Puls. Manual de limba română ca limbă străină (nivelurile B1- B2)*, Iași, Editura Polirom.

KÜHNER, R. 1877: *Ausführliche Grammatik der lateinischen Sprache,* I. Band, Hannover, Hahnsche Buchhandlung.

METEA, Al. 2008: *Limba română actuală. Fonetică, vocabular, gramatică pentru elevi, studenți, învățători, institutori, profesori*, Deva, Editura Emia.

MICU, S., Șincai, G. 1980: *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae,* Studiu introductiv, traducerea textelor și note de M. Zdrenghea, Cluj-Napoca, Editura Dacia.

MÜLLER, M., RUSCH, P., SCHERLING, T., SCHMIDT, R., WERTENSCHLAG, L., WILMS, H., WEILER, E. 1999: *Moment mal! Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache*, Berlin – München – Wien – Zürich – New York, Editura Langenscheidt.

PANĂ DINDELEGAN, Gabriela (coord.) 2010: *Gramatica de bază a limbii române,* București, Editura Univers Enciclopedic Gold.

BDD-A8592 © 2013-2014 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:33 UTC)

PLATON, Elena, SONEA, Ioana, VÎLCU, Dina 2012: *Manual de limba română ca limbă străină (RLS). A1 – A2*, Cluj Napoca, Editura Casa Cărții de Știință.
POP, Liana 2003: *Româna cu sau fără profesor,* Ediția a V-a revăzută și adăugită, Cluj, Editura Echinox.
SUCIU, Raluca, FAZAKAȘ, Virginia 2006: *Rumänisch auf den ersten Blick. Handbuch für Anfänger*, București, Editura Compania.

BDD-A8592 © 2013-2014 Editura Universității de Vest
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:33 UTC)